

Gedurende dit jaar werden de volgende soorten

Teruggevangen:

B 65337 Kneu ♀ 23-9-'41 ○ Monster 6-9-'41.

101242 Zilvermeeuw doodgev. 28-8-'41 ○ Wassenaar nestj. 1-7-'31.

B 58120 Groenling ♂ 21-5-'41 ○ Monster 12-10-'40.

Teruggemeld:

B 68088 Kneu ♂ grauw ○ 6-4-'41 + Jupilk bij Luik 16-10-'41.

B 65174 Vink ♂ ○ 28-10-'40 + Den Haag ?-1-'41.

B 62790 Witte kwikstaart ○ 23-9-'40 + Coruna, NW-Spanje 24-2-'41.

B 68183 Gekr. roodstaart ○ 17-4-'41 + Poeldijk 15-5-'41.

185416 Kapmeeuw ○ 18-1-'41 + Den Haag 8-2-'41.

185443 Kapmeeuw juv. ○ 6-2-'41 + Scheveningen 16-3-'41.

Ornithologie van Nederland

1942, 1e mededeling

DOOR

Dr C. G. B. TEN KATE.

Corvus c. cornix L. — Bonte kraai.

Op 6 Mei 1942 bevond zich een ex. op het sportveld in het IJsselmeerpark te Hoorn. Bij mijn nadering vloog hij in de richting van het IJsselmeer weg.

(A. L. J. van IJzendoorn).

Volgens de Nederl. Vogels, p. 58, zijn Mei-waarnemingen nog niet zo zeldzaam, meest uit het kustgebied.

(t. K.):

Garrulus glandarius subsp. — Vlaamse gaai.

Over de jongste gaaieninvasie (zie Limosa, 14, p. 119) kwamen de volgende aanvullende berichten binnen:

Provincie Friesland (Bosch, resp. med. Bosch):

7 September: tussen Leeuwarden en Veenklooster en te Veenklooster zelf, meer dan gewoonlijk.

16 September: Piaam, troepjes, afzakkend.

27 September: Galamadammen, trek.

28 September: Goutum, 7 → W; Oude Venen, Eernewoude, troepjes van 7—8 stuks.

29 September: Spannenburg en Sloten, van 10.00—10.40, resp. 15, 12 en 9 overtrekkend.

5 October: Zwarte Haan, regelmatig troepjes overtrekkend.

10 October: Leeuwarden, oude begraafplaats, zeer veel („het wemelde”).

Wekenlang: trek Cornjum → Jelsum → Leeuwarden.

Te Leeuwarden overwinterden er meer dan gewoonlijk en naar men mij mededeelde, ook in de provincie.

(Bosch).

Provincie Overijssel:

Kampen: enkele ex. vertoefden gedurende de gehele winter in het plantsoen. Een paartje bleef er nestelen, wat mij uit vroegere jaren niet bekend is.

(t. K.).

Schokland: H. Eikelboom, student te Wageningen, nam op 21 en 22 Mei 1942 bij Emmeloord op dit voormalige eiland een ex. waar.

(t. K.).

Provincie Noord-Holland:

Hoorn: eerste ex. gezien op 1 November; de gehele winter hielden zich in

	Voorjaar 1941				Najaar 1941				
RINGSTATION „OCKENBURGH”	Geringd				Sept.		Oct.		C
	Mrt.	Apr.	Mei		Geringd				
Soortnaam	♂	juv.	?	♀	♂	juv.	?	♀	♂
Ekster, <i>Pica pica</i>									
Spreeuw, <i>Sturnus vulgaris</i>	1			1					
Groenling, <i>Chloris chloris</i>	29			11					
Putter, <i>Carduelis carduelis</i>	1			3	1				1
Sijs, <i>Carduelis spinus</i>					10			6	291
Barmsijs, <i>Carduelis fl. flammea</i>									2
Kl. barmsijs, <i>Carduelis fl. cabaret</i>			3						
Kneu, <i>Carduelis cannabina</i>	46			37	1				52
Eur. kanarie, <i>Serinus canarius</i>									
Vink, <i>Fringilla coelebs</i>	86			92	5			1	338
Keep, <i>Fringilla montifringilla</i>	2			3	2			1	
Geelgors, <i>Emberiza citrinella</i>	6			7	2			1	7
Rietgors, <i>Emberiza schoeniclus</i>				4					5
Boomleeuwerik, <i>Lullula arborea</i>			2				14		
Boompieper, <i>Anthus trivialis</i>			2				1		
Graspieper, <i>Anthus pratensis</i>			3						
Koolmees, <i>Parus major</i>									
Kuifmees, <i>Parus cristatus</i>			1				1		
Matkopmees, <i>Parus atricapillus</i>									
Gr. klauwier, <i>Lanius collurio</i>									
Gr. vliegenvanger, <i>Muscicapa striata</i>									
Fitis, <i>Phylloscopus trochilus</i>			5				1		
Grasmusch, <i>Sylvia communis</i>			2						
Tuinfluiter, <i>Sylvia borin</i>									
Braamsluiper, <i>Sylvia curruca</i>									
Groote lijster, <i>Turdus viscivorus</i>									
Koperwiek, <i>Turdus musicus</i>									
Merel, <i>Turdus merula</i>		4							
Tapuit, <i>Oenanthe oenanthe</i>	4			1					
Roodborsttapuit, <i>Saxicola torquata</i>									
Gekr. roodstaart, <i>Phoenixurus phoenixurus</i>	4				5		1		
Zw. roodstaart, <i>Phoenixurus ochrurus</i>				1					
Nachtegaal, <i>Luscinia megarhyncha</i>			1						
Roodborst, <i>Erithacus rubecula</i>									
Torenvalk, <i>Falco tinnunculus</i>									1
Sperwer, <i>Accipiter nisus</i>					2				2
Tortel, <i>Streptopelia turtur</i>			1						
Kapmeeuw, <i>Larus ridibundus</i>									
Stormmeeuw, <i>Larus canus</i>									

beide parken totaal 4 ex. op, terwijl ik op 31 Januari ook nog 1 ex. waarnam in een boomgaard. Ook in April zag ik op vijf verschillende data maximaal 2 ex. en op 18 Mei 2 of 3 ex. in het IJsselmeerpark. (A. L. J. van IJzendoorn).

De Beemster: Ook hier was de soort de gehele winter aanwezig; de heer Jouwersma aldaar zag geregeld troepjes van 5—7 stuks.

(A. L. J. van IJzendoorn).
Marken: Op 14 Mei nam ik op dit eiland 1 ex. waar. (W. J. Resoort):

Wellicht hebben deze Mei-waarnemingen, althans die op Marken en Schokland, op terugtrek betrekking. (t. K.).

***Coccothraustes c. coccothraustes* (L.) — Appelvink.**

Op 20 Maart 1942 kwam in Den Haag een ex. voor. (K. Waldeck).

Op 3 Mei 1942 werd een voorwerp gezien onder Wassenaar. (L. Kleyn).

***Carduelis c. carduelis* (L.) — Putter.**

Op 1 Mei 1942 werd onder Amerongen een nest van de putter gevonden. (A. A. J. H. Marres).

***Pyrhula pyrrhula* subsp. — Goudvink.**

Op 19 November 1941 zag ik 2 goudvinken in een plantsoen te Hoorn; op 3 Januari 1942 nam ik in een park aldaar weer 2 ex. waar, wellicht dezelfde; zij bleven er tot 9 Februari en aten o.a. de zaden van *Spiraea*-soorten en knoppen van verschillende sierheesters.

(A. L. J. van IJzendoorn).

***Emberiza hortulana* L. — Ortolaan.**

De heer J. Muller, werkzaam op het Plantkundig Laboratorium van de Noordoostpolder te Kampen, zag op 11 Mei 1942 bij Emmeloord op het voormalige eiland Schokland één ortolaan. (t. K.).

***Emberiza c. cia* L. — Grijs gors.**

Op 14 Mei 1942 namen wij op Marken in de omgeving van het Buurthuis een ♂ van de grijze gors waar. Wij hebben hem zo goed gezien, dat alle twijfel is uitgesloten. Hier volgt een uittreksel uit de dagboek aantekeningen van Resoort:

„De vogel had een typische gorzenhouding met tamelijk lange staart en kegel-snavel. Kin, keel en bovenborst waren donker grijs, alle verdere onderdelen waren prachtig warmbruin. De bovenkop was donkerder, bijna zwart, met iets lichte streping bij het oog (de eerste keer als duidelijk kenmerk door Belterman genoteerd). Het oog was heel donker-zwart met daarom heen een heel opvallende lichte witte rand. De snavelkleur was waarschijnlijk grijsachtig; in elk geval geen opvallende kleur. De bovenzijde was donkerder bruinachtig met lichte zwarte langsstreping. Zittend waren de kleine lichte partijen op de vleugel duidelijk waar te nemen. De iets ingesneden staart was donker, terwijl zittend goed te constateren was, dat de buitenste staartpennen licht waren. Pootkleur niet gezien”.

„„The Handbook of British Birds” beeldt op plaat 15 een ad. ♂ af. De afb. bevalt me echter niet in alle opzichten, de kleuren zijn te flets, het grijs van kin, keel en bovenborst is donkerder en loopt geleidelijk over in het warme bruin aan de onderkant. Daarbij was de bovenkop veel meer zwartachtig en viel de lichte streping maar weinig op. Het contrast tussen de twee donkere partijen was echter heel sterk. Het zwarte oog was zeer opvallend, ook al door de witte ring”.

(W. J. Resoort en Th. Belterman).

Volgens de Nederl. Vogels, p. 136, is er van deze zuid-europese soort, die noordelijk tot in het Rijndal en het zuiden van de Eifel voorkomt, slechts één positieve nederlandse vondst: ♂, half April 1876, bij Nijmegen, benevens één niet geheel zekere waarneming: ♂, 26 Maart 1928, Weert, L. Opgemerkt zij nog, dat de kleuren op plaat 390 in van Oort, Ornithologia Neerlandica; V, waarvan de plaat in „The Handbook” een verkleining is, veel warmer zijn, wat dus klopt met bovengemelde indruk van den heer Resoort. (t. K.).

***Plectrophenax n. nivalis* (L.) — Sneeuwgorz.**

Op 8 Februari 1942 vertoefden 3 sneeuwgorzen te Sibbe bij Valkenburg. Een hiervan werd dood gevonden en mij gebracht; het bleek een ♂ juv. te zijn. Tot 17 Februari werden nog steeds 2 ex. gezien; daarna nog maar één (23 Februari). (P. A. Hens).

Voor verdere waarnemingen in het binnenland zie Nederl. Vogels, p. 146. In Limburg is de soort een zeldzame verschijning (Avif. Limb., p. 46). (t. K.).

***Motacilla flava thunbergi* Billberg — Noordse gele kwikstaart.**

Aan het Waschmeer bij Hilversum zag ik op 13 Mei 1941 2 ♂♂ en 2 ♀♀ van deze vorm van de gele kwikstaart; de vogels waren opvallend tam en lieten zich op 10 m afstand rustig observeren.

(J. N. van den Brink).

***Aegithalos caudatus europaeus* (Herm.) — Staartmees.**

In November en December 1941 en Maart 1942 nam ik in de parken van Hoorn verscheidene malen troepjes staartmezen waar, van maximaal 15 ex., zowel ex. met geheel witte als met gestreepte kopjes.

(A. L. J. van IJzendoorn).

De heer van IJzendoorn oppert de mogelijkheid, dat het trekvogels waren, onder citering van de reeds door van Oordt en Verwey (1925, p. 83) vermelde uitgesproken trekbewegingen. Volgens de Nederl. Vogels, p. 196, worden in sommige jaren deze ruimere verplaatsingen geconstateerd van midden October tot in de tweede helft van November, ook 's winters en opnieuw in Maart en April. (t. K.).

***Regulus i. ignicapillus* (Temm.) — Vuurgoudhaantje.**

Op 4 Januari 1942 zag ik in een park te Hoorn tussen een troepje gewone goudhaantjes ook een 3-tal vuurgoudhaantjes.

(A. L. J. van IJzendoorn).

***Lanius e. excubitor* L. — Klappekster.**

Op 18 November 1941 nam ik aan het Waschmeer bij Hilversum een ex. waar. (J. N. van den Brink).

In October 1941 werd op het ringstation te Wageningen een ex. gevangen. (A. B. Wigman).

Op 15 Maart 1942 zag ik een ex. in de Brabantse Biesbosch. (C. Eijkman).

Op 4 April 1942 vertoefde een klappekster bij Vianen. (K. Waldeck).

***Bombycilla garrulus* (L.) — Pestvogel.**

Over de pestvogel-invasie 1941/1942 kwamen de volgende berichten binnen (ook de gegevens uit de „Lev. Natuur”, zijn hier volledigheidshalve overgenomen):

Provincie Groningen:

Veendam: $\pm$ 23 November, 16 ex. (Lev. Natuur, 46, p. 176).

Provincie Friesland:

Leeuwarden: 2 November, enige (med. G. Bosch); 4 November (Huizum), 2 ex. (med. G. Bosch); 11 November, 2 ex. (med. G. Bosch); 12 November, 2 ex. (Limosa, 14, p. 121).

Hallum: 10 November, 1 ex. dood gevonden (med. G. Bosch).

Marrum: 15 November, 2 ex. (med. G. Bosch).

Provincie Overijssel:

Borne: 3e week van December, enige (Lev. Natuur, 47, p. 16).

Deventer: 25 December, 5 ex. (ibidem, l.c.).

Provincie Noord-Holland:

Hoorn: 2—14 November, geregeld 1 ex., op 8 Nov. 2 ex. in het Wilhelminapark; ze aten de bessen van *Viburnum Opulus*. (A. L. J. van IJzendoorn).

Bloemendaal: 18 November, 1 ex. (W. Hellebrekers).

Haarlem: midden December, aantal (?). (F. Niesen).

Schoten: 14 December, 1 ex. (Lev. Natuur, 47, p. 16).

Provincie Zuid-Holland:

Den Haag: 16 November, 1 ex. bij Houtrust. (L. J. Kleyn).

Leiden: 25 December—5 Januari, 1 ex.; 28 Januari, 3 in een dierenhandel (Lev. Natuur, l.c.).

Provincie Gelderland:

Wezep: $\pm$ half December, 3 ex. (Lev. Natuur, l.c.).

Arnhem: 22 Januari, 11 ex. in de tuin van het gemeenteziekenhuis.

(J. N. van den Brink).

Ellekom: 26 December, 4 (Lev. Natuur, l.c.).

Wageningen: 5 Februari, 3 ex. (misschien 4), aan de Rijkstraatsweg.

(H. Eikelboom).

Nijmegen: 11 Januari, 1 ex. (Lev. Natuur, l.c.).

Deze waarnemingen vallen alle tussen begin November en begin Februari;

Dr Junge beschikt echter ook over een gegeven van 25 October, naar uit de mij welwillend ter inzage gezonden opgaven blijkt. In Denemarken begon de invasie, naar de heer Chr. Krüger te Kopenhagen (in litteris) mij mededeelde, midden October en was deze in November en December buitengewoon sterk, terwijl in Januari nog enige vogels achterbleven, hoofdzakelijk in de zuidelijke landsdelen. (t. K.).

***Muscicapa h. hypoleuca* (Pall.) — Zwartgrouwe vliegenvanger.**

Reeds op 19 April 1942 nam ik bij een boerderij op het Kampereiland een ♀ van deze soort waar. (t. K.).

Volgens de Nederl. Vogels, p. 219, zijn de vroegste data: 14 April 1913, Steyl; 15 April 1922, Houthem; 15 April 1924, ibidem en 17 April 1922, Schimmert, terwijl de trek overigens eind April pleegt aan te vangen. (t. K.).

***Locustella n. naevia* (Bodd.) — Sprinkhaanrietzanger.**

Op 11 April 1942 nam ik reeds een volop zingend ex. van de sprinkhaanrietzanger te Wassenaar waar. (W. Hellebrekers).

Volgens de Nederl. Vogels, p. 237, valt de terugkeer in het voorjaar vanaf omstreeks midden April: 10 April 1914, Noord-Beveland; 12 April 1930, Valkenswaard. (t. K.).

***Sylvia a. atricapilla* (L.) — Zwartkop.**

De heer H. J. A. de Reuver berichtte mij, dat hij op 23 November 1941 een ♂ van de zwartkop waarnam in het Sterrenbosch te Schiedam. (t. K.).

Voor verdere winterwaarnemingen zie de „Nederl. Vogels”, p. 256. (t. K.).

***Turdus t. torquatus* L. — Beflijster.**

Op 12 Mei 1942 nam ik te Loenen (Veluwe) 3 beflijsters waar.
(A. F. W. van Blijenburgh).

Volgens de Nederl. Vogels, p. 281, trekt de soort na begin Mei weinig meer door, hoewel enkelingen tot midden in Juni werden waargenomen. (t. K.).

***Phoenicurus ph. phoenicurus* (L.) — Gekraagde roodstaart.**

Op 3 April 1942 zag ik van nabij een ♀ van deze soort aan de rand van een fruituin in de gemeente Blokker, dicht bij de IJselmeerdijk. De volgende dag was het niet meer aanwezig. (A. L. J. van IJzendoorn).

Volgens de Nederl. Vogels, p. 298, zijn er twee waarnemingen van 25 Maart en één van 2 April, terwijl de trek overigens meest aanvangt in de tweede week van die maand.

Sindsdien zijn nog de volgende vroege data gepubliceerd:

2 April 1937, Driebergen, 2 ♂♂ en 1 ♀ („Ardea”, 27, p. 115).

18 Maart 1937, Leeuwarden, ♀ bij een nestkastje teruggekeerd (Limosa, 11, p. 47).

19 Maart 1938, Huizum bij Leeuwarden, ♂ bij een nestkastje (ibidem).

4 April 1939, Bussum, 1 ex. (Ardea, 29, p. 222).

28 Maart 1936, Wageningen, zingend ♂ (Ardea, 30, p. 183). (t. K.).

***Luscinia sv. svecica* (L.) — Roodgesterde blauwborst.**

De heer J. Muller, van het Plantk. Lab. van de N.O.-polder te Kampen, zag op 16 Mei 1942 bij Emmeloord op het voormalige eiland Schokland een ♂ van de roodgesterde vorm van de blauwborst.

(t. K.).

***Hirundo r. rustica* L. — Boerenzwaluw.**

Enkele vrij late data zijn:

1 November 1941, 1 ex. te Hoorn. (A. L. J. van IJzendoorn).

2 November 1941, 1 ex. gevonden te Leeuwarden, na vorstige nacht. (G. Bosch).

3 November 1941, 2 ex. gevonden te Sneek; waarschijnlijk 2 November gestorven. (G. Bosch).

***Upupa e. epops* L. — Hop.**

Op 1 Mei 1941 vertoefde een zeer tam ex. te Langweer.

(med. G. Bosch).

Op 12 October 1941 nam ik een ex. waar te Middelbeers, ten zuidwesten van Oirschot, N.Br. (H. Ruiter).

De heer Loory, wonende Goudenregenlaan 124, Hilversum, zag op 22 November 1941 vlak voor zijn huis een ex., dat rustig voedsel zocht in het grasland en door hem ruim een half uur van dichtbij geobserveerd kon worden. (med. L. J. Kleyn).

***Asio fl. flammeus* (Pontopp.) — Velduil.**

De heer J. Muller te Kampen, stelde dit seizoen (1942) het nestelen van de velduil in de Noordoostpolder vast, zowel in de polder beoosten Schokland, als op Schokland zelf. Voor verdere gegevens zij verwezen naar het 3e Noordoostpolderbewoners-bericht, dat zal verschijnen in het volgende Limosa-nummer. (t. K.).

***Accipiter gentilis* subsp. — Havik.**

Op 15 Mei 1941 vertoonde zich te Werkhoven nog een havik; een zeer late datum voor doortrek of omzwerving. (J. N. van den Brink).

***Haliaeetus a. albicilla* (L.) — Zeearend.**

Gedurende de gehele winter 1941/1942 vertoefden in de Brabantse Bieschbosch 2 zeearenden; één van beide werd o.a. door Dr van Rhijn gezien. (C. Eijkman).

***Pandion h. haliaetus* (L.) — Visarend.**

Op 29 April 1942 nam ik een visarend waar boven de stad Den Haag. (M. Kleyn).

***Ciconia c. ciconia* (L.) — Ooievaar.**

Op 14 Mei 1942 zag ik nog 3 ooievaars → Z.O. over Heeze, N.Br., trekken. (W. Hellebrekers).

Op 29 of 30 April 1942 vertoefden 2 ooievaars aan de kust van het Kampereiland, op 1 Mei zag de bewaker er 3 stuks en ook op 3 Mei namen wij ter plaatse weder 3 ex., wel dezelfde, waar. (t. K.). Volgens de Nederl. Vogels, p. 497, duurt de trek bij uitzondering nog tot in Mei voort. (t. K.).

***Platalea l. leucorodia* L. — Lepelaar.**

Op 2e Pinksterdag, 25 Mei 1942, zag ik met den bewaker van het Kampereiland bij de Kattenwaard 6 lepelaars laag langs de kust vliegen, koersend in de richting van de Ketel. (t. K.).

Voor vroegere waarnemingen in deze omgeving, zie Vogels Zuiderzeegebied, p. 28 en speciaal voor Mei-waarnemingen, Orgaan Cl. N. V., 2, p. 176. Mogelijk betreft het hier overzomeraars (Nederl. Vogels, p. 503). (t. K.).

***Cygnus cygnus* (L.) — Wilde zwaan.**

Na het vallen van het water op de uiterwaarden onder Wageningen en Renkum bleven daar aanvankelijk kleine plassen over, welke midden April 1942 gedurende enige dagen werden bezocht door een zestal wilde zwanen. (A. B. Wigman).

Op 6 Mei 1942 zag ik op de Raaphorst, Den Haag, een wilde zwaan te midden van tamme knobbelzwanen. (M. H. Kleyn).

Op 14 Mei 1942 trokken in de Brabantse Bieschbosch nog 3 ex. zeer laag → N.O. over. (C. Eijkman).

***Cygnus bewickii* Yarr. — Kleine zwaan.**

Op 3 Mei 1942 vertoefden op het IJsselmeer bij het Kampereiland benoorden de Ketel nog ruim 20 zwanen en voor de mond van het Ganzediep veel meer dan 50 stuks; daarna nam het aantal snel af: 10 Mei telden wij er bij de Ketel nog totaal 10 en 14 Mei minstens 4. De determineerbare behoorden tot de species *bewickii*. (t. K.).

***Cygnus olor* (Gm.) — Knobbelzwaan.**

Op 22 Maart 1942 vertoefden 6 ex. op onder water staand land tussen Scharwoude en Scharдам, binnendijs; op 24 Maart 1 ex. ibidem en 3 ex. op ondergelopen land bij de Hornsluis, Luttjescharдам,

binnendijks; op 27 en 28 Maart 1 ex. op eerstgenoemde en 2 ex. op laatstgenoemde plaats. (A. L. J. van IJzendoorn).

***Anser a. anser* (L.) — Grauwe gans.**

Op 7 Juni 1942 zagen wij 4 wilde ganzen, die van het Kamper-eiland naar het IJsselmeer koersten en daar aan de kust benoorden de Ketel invielen. (t. K.).

Voor vroegere Juni-waarnemingen in dit gebied, zie Vogels Zuiderzeegebied, p. 44; vermoedelijk betreft het hier wel overzomeraars. (Nederl. Vogels, p. 544).

***Anser erythropus* (L.) — Dwerggans.**

Op 28 November 1941 werd onder Eernewoude een dwerggans gevangen, zonder borstvlekken en dus waarschijnlijk een juv. ex. Opvallend waren de vleeskleurige oogleden. Ik heb het stuk 29 November gezien. (G. Bosch).

***Anas strepera* L. — Kraakeend.**

Op 10 December 1941 ontving ik van een poelier een vers ad. ♀ van de kraakeend, vermoedelijk uit de omgeving van Dordrecht; er waren meerdere ex. aan den poelier toegezonden.

(G. A. L. Bisseling).

Voor verdere winter-waarnemingen, zie Nederl. Vogels, p. 585. (t. K.).

***Melanitta n. nigra* (L.) — Zwarte zeeëend.**

Op 18 December 1941 werd een ♂ ad. geschoten aan de IJssel, $\pm$ 6 km stroomopwaarts van Kampen. (t. K.).

***Melanitta f. fusca* (L.) — Bruine zeeëend.**

De heer W. F. Sillem deelde ter vergadering in Amsterdam, op 4 Januari 1942 mede, dat in November en December 1941 bij Ankeveen vrouwelijke bruine zeeëenden voorkwamen. Twee stuks werden voor zijn collectie geschoten.

Waarnemingen in het binnenland van deze soort zijn vrij zeldzaam (zie Nederl. Vogels, p. 647). (t. K.).

***Merganser m. merganser* L. — Grote zaagbek.**

Op 14 Mei 1942 zag ik onder Lobith nog 2 grote zaagbekken.

(Jb. van de Peppel).

Voor vroegere zomerwaarnemingen, zie Nederl. Vogels, p. 655. (t. K.).

***Oceanodroma l. leucorrhoa* (Vieill.) — Vaal stormvogeltje.**

Strandvondsten najaar 1941: 1 ex., 19 October (coll. Mus. v/h Onderwijs, Den Haag); 1 ex., 9 November. (G. A. L. Bisseling).

***Fulmarus gl. glacialis* (L.) — Noordse stormvogel.**

Herhaaldelijk vernam ik najaar 1941 gevallen van strandvondsten van noordse stormvogels: op 9 November werden te Scheveningen en omgeving niet minder dan 4 stuks gevonden; op 23 November een ad. ex. en op 23 December nogmaals een ad. ex. (G. A. L. Bisseling).

***Podiceps n. nigricollis* Brehm — Geoorde fuut.**

Op 21 April 1942 telde ik in het Waschmeer bij Hilversum 25 à 30 geoorde futen. (J. N. van den Brink).

Voor het aantal vogels en nesten op deze broedplaats in 1940, zie Ardea, 30, p. 226. (t. K.).

***Podiceps r. ruficollis* (Pall.) — Dodaars.**

Op 3 Mei 1942 namen wij op het IJsselmeer bij Marken nog 2 ex. van de dodaars waar. (W. J. Resoort en A. L. J. van IJzendoorn).

Volgens de „Nederl. Vogels”, p. 704, duurt de voorjaars trek tot half April of later (v. Oordt en Verwey, 1925, p. 3). (t. K.).

***Streptopelia t. turtur* (L.) — Tortelduif.**

Op 21 April werd in 1941 te Werkhoven het eerste voorwerp waargenomen; een tweede ex. vertoonde zich pas op 30 April.

(J. N. van den Brink).

De vroegste data zijn: 19 April (1935) en 21 April (1938), eveneens te Werkhoven (Nederl. Vogels, p. 723). (t. K.).

***Charadrius morinellus* L. — Morinelpluvier.**

Op 21 November 1941 werd onder Vriezenveen (O.) een ex. bemachtigd, dat mij ter determinering werd toegezonden. De poten van deze vogel waren zeer donker, bij zwart af, in tegenstelling met de afbeelding in van Oort (Ornith. Neerl., II, pl. 144) en andere opgaven in de literatuur. (J. N. van den Brink).

***Charadrius h. hiaticula* L. — Bontbekpluvier.**

Nadat wij reeds herhaaldelijk in het broedseizoen 1942 bontbekpluvieren hadden waargenomen op het opgespoten terrein tussen Kattenwaard en IJsselmeer op het Kampereiland, gelukte het op 31 Mei het broeden van deze soort voor deze IJsselmeerkuststrook voor het eerst vast te stellen. Wij vonden een nest met 2 donsjongen en 1 aangepikt ei; de jongen werden geringd. (t. K.).

Voor broedgevallen op andere terreinen langs de voormalige Zuiderzeekust, zie Vogels Zuiderzeegebied, p. 12 en 1e en 2e Aanvulling. (t. K.).

Op 29 November 1941 nam ik nog één ex. waar aan de Schokkerhaven, de nieuwe monding van het Zwarte Water ten zuiden van de Noordoostpolder. (t. K.).

***Charadrius dubius curonicus* Gm. — Kleine pluvier.**

In 1942 broedde de kleine pluvier wederom op het opgespoten terrein op het Kampereiland, tussen Kattenwaard en IJsselmeer. Op 3 Mei vonden wij het eerste nest, terwijl de bewaker in dezelfde week er nog drie andere bij vond en wij op 25 Mei nog een vijfde nest ontdekten. Diezelfde dag kwam van een der andere nesten het eerste jong uit. (t. K.).

De heer H. Eikelboom, student te Wageningen, stelde dit seizoen (1942) het nestelen van de kleine pluvier in de Noordoostpolder vast, bewesten Schokland.

Voor verdere gegevens zij verwezen naar het eerstvolgende Noordoostpolderbewoners-bericht. (t. K.).

***Charadrius a. alexandrinus* L. — Strandpluvier.**

Op 5 Mei 1942 vond de bewaker van het Kampereiland op hetzelfde opgespoten terrein tussen Kattenwaard en IJsselmeer, waar wij vorig jaar reeds het broeden van de strandpluvier vermoedden (Limosa, 14, p. 63), een nest met 1 ei van deze soort; op 6 Mei bevatte het 2-eieren en op 7 Mei 3 eieren. Toen hij mij 10 Mei het nest toonde, bleek het verlaten te zijn en namen wij de vogel niet waar (legsel in coll. ten Kate).

Achteraf bleek een op 7 Mei door den bewaker gevonden 3-legsel, dat dichtbij een nest van een kleine pluvier lag, maar waarvan wij samen de oude vogels nimmer bij het nest waarnamen, volgens determinatie van den heer Tsj. de Vries, eveneens van de strandpluvier afkomstig te zijn. Reeds einde Mei maakte het een verlaten indruk; tenslotte verwijderde ik op 7 Juni, dus na een volle maand, de eieren, die bij opening verontwikkelde embryonen bleken te bevatten. (t. K.).

Voor broedgevallen op andere terreinen langs de voormalige Zuiderzeekust, zie Vogels Zuiderzeegebied, p. 13 en 1e en 2e Aanvulling. (t. K.).

***Tringa ochropus* L. — Witgatje.**

Op 19 Februari 1941 zag ik te Werkhoven een witgatje; de datum wijst mogelijk op een geval van overwinteren. (J. N. van den Birnk.).

Op 16 Februari 1919 werd een ex. waargenomen te Vogelenzang (Ardea, 8, p. 85). Verdere Februari-gegevens schijnen er niet te zijn. (t. K.).

***Tringa nebularia* (Gunn.) — Groenpootruiter.**

Op 18 of 19 December 1941 nam de bewaker van het Kampereiland aldaar één voorwerp waar. (t. K.).

Volgens de Nederl. Vogels, afl. 7 (ter perse) zijn echte winterwaarnemingen zeldzaam: 2 Dec. 1923, Ouddorp (Ardea, 15, p. 57); 10 Dec. 1938, Rothoek (Ardea, 28, p. 106); 6 Jan. 1925, Veeregat (Ardea, 15, p. 57) en 31 Jan. 1931, Oosterland, Z. (Ardea, 21, p. 53). (t. K.).

***Recurvirostra a. avosetta* L. — Kluit.**

De heer J. Muller te Kampen vond op 11 Juni 1942 twee nederzettelingen van de kluit in de Noordoostpolder, $\pm$ 100 m binnen de polderdijk, halfweg Urk—Lemmer; totaal ongeveer 125 paar. (t. K.).

***Sterna s. sandvicensis* Lath. — Grote stern.**

In 1942 hoorde ik het eerste ex. op 8 April op de „Binnen en Buiten Uiterdijk” te Schellinkhout. In „Vogels Zuiderzeegebied” (p. 39) staat als vroegste aankomstdatum voor genoemd gebied vermeld: 9 April 1928, Hindeloopen. (A. L. J. van IJendoorn).

Volgens van Oordt en Verwey (1925; p. 50) trekt de soort in het voorjaar door vanaf begin April (waarschijnlijk al in zeer gering aantal einde Maart). Sindsdien zijn nog de volgende eerste data gepubliceerd: 1 April 1926, Waddenzee bij Griend, al talrijk (Ardea, 17, p. 43); 9 April 1936, Texelstroom, de eerste gehoord (Ardea, 26, p. 74); 10 April 1937 Texel, de eerste en Hoek van Holland, 6 ex. (Ardea, 27, p. 114); 22 Maart 1940, Schouwen, reeds 20 in een der inlagen. (Ardea, 30, p. 251). (t. K.).

***Sterna h. hirundo* L. — Visdiefje.**

De eerste visdiefjes in 1942 zag ik op 11 April, tijdens een fietstocht van Hoorn naar Monnikendam en op Marken; totaal $\pm$ 20 ex.

De uit het Zuiderzeegebied vermelde vroegste voorjaarswaarnemingen zijn: 7 April 1928, Hindeloopen en 11 April 1935, Kampen (Vogels Zuiderzeegebied, p. 49). (A. L. J. van IJzendoorn).

Andere sinds het verschijnen van de lijst van van Oordt en Verwey (1925) gepubliceerde vroege data zijn: 5 April 1926, Opeinde, Fr., 1 ex. (Ardea, 17, p. 43); 9 April 1931, Oosterland, Z., eerste broedpaar teruggekeerd (Ardea, 21, p. 54); 11 April 1935, Nieuwediep, reeds 100 à 200 ex., vissend (Ardea, 25, p. 96); 4 April 1937, Noordzeekanaal, 2 ex. → O (Ardea, 27, p. 114); 7 April 1937 ibidem, 6 ex. → O (ibidem); 4 April 1939, ibidem, zijkanaal C, 1 ex. (Ardea, 29, p. 221); 8 April 1939, Eembrugge, 2 ex.; IJdoornpolder minstens 25 ex.; Rothoek, 4 en 2 ex. (ibidem). (t. K.).

Bijna op dezelfde plek als in 1941 (zie Limosa, 14, p. 63) vond de bewaker van het Kampereiland op het opgespoten terrein tussen Kattenwaard en IJsselmeer aldaar weder een nest van het visdiefje, op 22 Mei, 1942; het bevatte toen 2 eieren. Ook dit jaar gelukte het niet verdere broedparen vast te stellen.

De heer J. Muller te Kampen stelde dit seizoen (1942) het nestelen van het visdiefje vast in de Noordoostpolder, ten zuiden van het oude Zwolsche Diep.

Voor verdere gegevens zij verwezen naar het eerstvolgende Noordoostpolderbewoners-bericht. (t. K.).

***Larus hyperboreus* Gm. — Burgemeester.**

In aansluiting op de in Ornithologie van Nederland, 1941, 1 en 2, vermelde waarnemingen (Limosa, 14, p. 63 en p. 126) volgen hier de vele sindsdien ingekomen gegevens:

18 Nov. 1941, ♂ ad., Maklum (coll. Friesch Nat. historisch Museum). (G. Bosch).

21 Nov. 1941, ♀ ad., dood gevonden bij de haven van Scheveningen. (G. A. L. Bisseling).

29 Nov. 1941, 6 juv., IJmuiden; 20 Dec. 1941, minstens 6 juv. ibidem. (F. Niesen).

29 Nov. en 21 Dec. 1941, 1 juv., Zandvoort. (W. Hellebrekers).

27 Dec. 1941, 1 juv. (1e of 2e jaars), in de Eempolders, bij wegsplitsing Bunschoten—Eembrugge. (W. J. Resoort).

27 Dec. 1941, 1 juv. nog steeds aanwezig in de haven van Spaarndam (eerste waarnemingsdag: 23 November). (F. Niesen).

28 Dec. 1941, 1 juv., Zandvoort; 3 Jan. 1942, 6 ex. (4 juv., 1 ± 3e jaars en 1 ad.) ibidem. (F. Niesen).

Einde Jan. 1942, verschillende ex. bij strenge vorst op het strand aldaar. (J. G. van Marle).

1 Jan.—9 Febr. 1942, bijna dagelijks langs het Ververschingskanaal te Scheveningen, hoogstens 6 ex. (4 juv., waaronder 1 2e jaars, en 2 ad.). (J. F. M. van Malssen).

2 Jan. 1942, 1 juv., Enkhuizen. (Tsj. Gs. de Vries).

***Stercorarius sk. skua* (Brünn.) — Grote jager**

Op 7 October 1941 vloog een ex. boven de z.g. Zeereep bij Haarlem;

de witte vlekken aan boven- en onderzijde der vleugels waren duidelijk zichtbaar. (J. R. H. Schaank).

***Stercorarius pomarinus* (Temm.) — Middelste jager**

Najaar 1941 vernam ik van verschillende zijden berichten over strandvondsten van jagers. Met zekerheid kan ik de vondst melden van een juv. ex. van de middelste jager, op 19 October, terwijl een dito ex. van diezelfde datum aan de collectie van het Museum voor het Onderwijs te Den Haag kon worden toegevoegd. (G. A. L. Bisseling).

***Alle a. alle* (L.) — Kleine alk**

Strandvondsten najaar 1941: 1 ex., 23 December en 1 ex., 27 December, Scheveningen. (G. A. L. Bisseling).

***Grus gr. grus* (L.) — Kraanvogel**

Op 9 Maart 1941 zag de jachtopziener J. Knols $\pm$ 150 kraanvogels over Houthem trekken. Dit is de mij vroegst bekende voorjaarsdatum voor Zuid-Limburg. C. Riotte zag echter op 12 Februari 1925 te Steyl in Noord-Limburg 5 stuks overtrekken (cf. Avif. Limb., p. 157). (P. A. Hens).

Op 29 Juni 1941 werd volgens een courantenbericht en een mij gedane mededeling een kraanvogel waargenomen in de Lindevallei. (G. Bosch).

***Rallus a. aquaticus* L. — Waterral**

Op 16 Mei 1942 vond ik onder Leende, N.Br., twee nesten met leeggedronken eieren van de waterral. (M. H. Kleyn).

Kampen, half Juni 1942.

Oölogische en nidologische mededeelingen, 1942, 1

DOOR

Tsj. Gs. DE VRIES.

Een broedgeval van het sijsje, *Carduelis spinus* (L.)

Op 24 April van dit jaar hoorde ik, in een bosch onder Twijzel (Fr.), een sijsje zingen. Opkijkende, zag ik een paartje op een der, nog kale, takken van een eik zitten. De vogeltjes waren zeer weinig schuw en lieten zich rustig bekijken. Zij zaten een poosje als verliefde tortelduifjes te trekkebekken en kregen dan plotseling, zonder waarneembare oorzaak, schijnbaar hevige ruzie, waarna het ♀ wegvloog, direct door het ♂ gevolgd. Enkele oogenblikken later begon hetzelfde spelletje opnieuw, soms op denzelfden, soms op een anderen tak. Twee dagen daarna zag ik het ♀ met nestmateriaal sleepen en verdwijnen onder het uiteinde van een afhangenden tak, op ongeveer 12 m hoogte, in een grooten spar. Later kon ik daar, met den kijker, vaag de omtrekken van een nestje onderscheiden. Den 4den Mei